

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Den flæsvigste Bistop
Ulrik Sekmann Boesens

Liv og Birken i Korthed fremstillet

tilligemed

de ved hans Fordefærd i **Beile** den 18. Februar 1867

holdte Taler.

Udgivet

af

C. Boesen,

Præst ved Straffeanstalten paa Christianshavn, R. af D.

Kjøbenhavn.

J. S. Eibed Forlag. — Louis Kleins Bogtrykkeri.

1868.

Forord.

Fra flere Sider har der været hittret Ønske om at læse de Taler, der bleve holdte ved min Broder Biskop U. S. Boesens Fordefærd i Weile den 18de Februar 1867, og at faae et lille Minde om ham og hans Liv og Virken. At dette Ønske opfyldes, har sin fulde Berettigelse, da den Afsøde havde mange Slægtninge og Venner, der ikke kunde været tilstede ved hans Fordefæstelse. Ogsaa hans mange Venner i Særdeleshed blandt Folket i Hertugdømmet Slesvig, der gjerne vilde have været med at sige deres Præst og Biskop deres sidste Farvel, længes efter et saadant Minde om ham.

Da der blandt min Broders efterladte Papirer fandtes forskjellige Optegnelser om hans Liv, hans personlige Sammenkomster og Forhandlinger med det nye Regimente, om hans Affættelse den 8de Marts 1864 fra hans Embede som Biskop, fremstillet efter Ålterne, er man bleven sat i Stand til at skildre hans

Liv og Virken, hans Kamp og Strid i Slesvig. Det var hans egen Tanke under sit Ophold i Veile at lade trykke navnlig en Beretning om sin Affattelse, hvad der foranledigede denne, og hvad dermed stod i nærmere Forbindelse, hvorom han isøvrigt i sin Tid har indsendt en allerunderdanigst Indberetning tilligemed Gjenpart af de flere Skrivelser, der veksledes mellem ham og de østerrigsk-preussiske Kommissarer, men denne hans Tanke blev ikke udført. Noget udførligere er hans Forhold under Slesvigs Besættelse beskrevet af ham selv, da dette for ham og mange Andre var af større Betydning. Hvad jeg i de efterfølgende Blade har at meddele, er for største Delen uddraget af hans egne efterladte Optegnelser og meddeles i det Haab, at hans mange Venner og Bekjendte fra tidligere og sildigere Dage ville modtage det saaledes Meddelte med velvilligt Sind.

Harridslev Præstegaard, i April 1867.

C. U. Koefen.

Da Stiftsprovst E. B. Boesen nedskrev dette sit Forord, var der Ingen hverken af hans Nærmeste eller Bekjendte, der anede, at han snart skulde følge den Broder efter, ved hvis Vaare han to Maanedes forud havde udtalt sit og mange deltagende Hjerters Farvel. Han var dengang i sit 58de Aar, kraftfuld baade paa Sjæl og Legeme, livsglad og lykkelig i sit Hjem og i sin Menighed; — da blev han pludselig og uventet kastet paa Sygeleiet. Efter fjorten Dages Forløb bortkaldtes han den 26de Mai 1867 ved en stille Død, dybt savnet ikke alene af Hustru, Børn og Slægtninge, men ogsaa af sin Menighed, hvis kristelige, trofaste og sjelden begavede Sjælesørger han var, og af Mange nær og fjern, med hvem han var kommen i Berørelse, og af hvem han var afholdt. Dette uventede Dødsfald i Familien er tildels Grunden til, at nærværende Mindekrift ikke før er udkommet, og at det nu udgives af mig, den Afdødes yngste Broder. For

nogen Tid siden er jeg nemlig bleven anmodet om at paatage mig dette Hverv, og jeg imødefommer gjerne den til mig stillede Anmodning, idet jeg er forvisset om, at et af Mange næret Ønske derved omsider opfyldes, og jeg isøvrigt har det samme Haab som det af min afbøde Broder i hans Forord udtalte.

Kjøbenhavn, i Februar 1866.

E. Koefen.

I.

Bisnop U. S. Boesens Liv og Virken.

(1797—1867.)

Ulrik Selmann Boesen er født den 22de Juli 1797 i Faaborg, hvor hans Fader var Ulrik Christian Boesen, dengang residerende Kapellan, og hans Moder Marie Christine Skjøtt. Han nedstammede fra en gennem mange Slægtled gammel Præstefamilie, der gaaer mindst 200 Aar tilbage. Alt tidlig bestemte han sig for den geistlige Stand, og da hans Fader var bleven Sognepræst i Seest ved Rolding, blev han efterat have nydt Undervisning hjemme i Aaret 1812 sat i Rolding lærde Skole. Herfra dimitteredes han Aar 1815 til Universitetet i Kjøbenhavn, hvor han tog første og anden Examen. Da Faderen havde mange Børn, kunde der ikke være Raad og Veilighed til at give Sønnen tilstrækkelig Understøttelse, og han maatte derfor tage ud som Huuslærer. I to Aar var han i denne Stilling paa Landet, og derefter tilbragte han eet Aar hos Forældrene, der da boede i Bordingborg, for i Hjemmet at komme til Kræfter efter en langvarig Lungesygdom, som han havde paadraget sig ved en Forkjølelse, og hvis Følger indvirkede paa hans Helbred gennem hele hans Liv. Da han atter var vendt tilbage til Kjøbenhavn, maatte han under sit

theologiske Studium hovedsagelig ernære sig selv ved at give Undervisning i Skoler og private Huse. Efter 3 $\frac{1}{2}$ Aars Forløb tog han i Juli 1823 theologisk Embedsexamen med bedste Karakter og det paafølgende Aar begge de praktiske Prøver med samme Udfald. Han opholdt sig i Hovedstaden indtil 1826, da han blev kaldet til Sognepræst i Nørre-Engum i Abenraa og Engumkloster Provsti i Hertugdømmet Slesvig. Samme Aar ægtede han Anna Johanne Boesen, Datter af hans Farbroder, Justitsraad Boesen, Bureauchef i det kgl. Rentekammer. Hans Ansættelse i det Slesvigiske behagede ikke de thidsdannede Embedsmænd fornemmelig blandt Geistligheden og da navnlig hans Provst i Abenraa, der strax ved hans Udnævnelse søgte at affstrække ham fra at tiltræde det ham betroede Embede. Aarsagen til denne Modstand syntes dengang mindre at hidrøre fra politiske Grunde eller Lidenskaber, men snarere fra Uvillie mod Alt, hvad der kom fra Kongeriget, og at han uden at være indfødt Slesviger skulde indtage et slesvigsk Embede. Snart vandt han dog Amtmand, Kammerherre Stemanns Yndest og senere Kammerherre Tillischs Belvillie. At Folket ingen Uvillie nærede mod den danske Embedsmand, derpaa blev der givet ham talende og for ham dhrebare Beviser i dets Agtelse og Kjærlighed, og han henlevede saaledes lykkelige Aar i sin Menigheds Midte. Ligesom han strax ved sin Tiltrædelse af dette sit første Embede maatte som Danskfødt lide meget, saa maatte han ogsaa udholde mangan en

haard Kamp mod den da almindelige Rationalisme. I Aaret 1834 d. 21 Januar forflyttedes han til Drenvad og Vels i Haderslev Provsti, da hans tiltagende Familie havde gjort det ønskeligt for ham at opnaae et mere indbringende Embede. I Drenvad virkede han i en Tid af 13 Aar, og han kunde ogsaa her glæde sig ved sine Menigheders Agtelse, Tillid og Kjærlighed. De paastjønnede i ham at have en nidkær, kristelig Præst og omhyggelig Sjælesørger, ligesom de maatte sætte Priis paa, at han paa en jevn og folkelig Maade forstod at omgaaes Menigmand. Han havde ikke forladt disse Menigheder, naar ikke hans noget svækkede Sundhed havde nødsaget ham til at søge et Embede, der skjøndt mindre i Indtægter dog havde det Fortrin, at det var mindre i Omfang og havde kun een Kirke. Derfor søgte han Fjellstrup i samme Provsti, og han blev kaldet dertil den 2den November 1846.

I mange Aar havde han levet i Hertugdømmet og seet, hvorledes Videnstabeligheden stedse blev stærkere og gjorde sig gjældende især siden Kong Christian den Ottendes Thronbestigelse. Som Vidne til de mange Intriger og Agitationer, der fandt Sted ikke mindst ved ethvert Stændervalg, og medens Stænderne vare samlede, frngtede han ikke uden Grund for, at denne Bevægelse ved givne Leilighed maatte bryde løs i Oprør og Blodsudgydelse. Hvad han havde anet, blev sørgelig Visshed. Da Oprøret i Aaret 1848 udbrød, søgte han efter Evne, og saavidt hans Indfly-

delse vilde række, at holde Mødet oppe hos Folket. Han maatte love sin Menighed, hvis Medlemmer paa et Par Undtagelser nær vare og i alle Maader ere danske og dansksindede, at holde ud med den, saalænge han kunde, og den ønskede det, uagtet det selvfølgelig ikke manglede paa Trusler om Mishandlinger, der ventede enhver Embedsmand, som ikke kunde og ikke vilde slutte sig til Oprøret. En Tid lang lod man dog Præsterne i Ro, indtil Preusserne syntes at ville sætte sig fast i Sylland; thi da udgik et Cirkulære fra den provisoriske Amtmand Bruhn og den fgl. Provst Janssen, Ridder af Dannebrog, i Gammel-Haderslev til alle Provstiets Præster, der bleve beordrede til at møde den 15de Mai i Haderslev forat fremstille sig for Kommissærerne af den provisoriske Regjering, Regjeringsraad Harbou og Herredsfoged Jacobsen. Dette oprørte ham, og istedetfor at møde skrev han et Brev til Provst Janssen, hvori han meldte, „at han ikke kunde give Møde, da dette vilde være at anerkjende, hvad Embedsød, Pligt og Samvittighed forbød, og han haabede dog, at Provsten vilde agte en Embedsmands Æd og Samvittighed m. v.“ Denne Skrivelse overleveredes Kommissærerne, der bleve høist forbittrede. Provsten meddelte ham, at han ved sin Forbøn havde formaaet de nævnte Herrer til ikke strax at affætte ham og de to andre Embedsmænd, som efter hans Raad vare udeblevne fra det berammede Møde, men at de maatte indfinde sig hos Provsten d. 22 Mai. Han mødte da tilligemed sine to Embeds-

brødre. Provsten søgte at bevæge ham til at slutte sig til den Erklæring, som han selv tilligemed Provstiets andre Præster under 15de Mai havde afgivet, hvilken Erklæring gik ud paa, at de ville adlyde den provisoriske Regjerings Anordninger. Ved samme Leilighed forelæste Provsten dem ikke alene Provst Nielsens sofistiske Fortolkning af de Punkter, som i April Maaned efter Slaget ved Bov vare blevne samtlige Hertugdømmets Embedsmænd forelagde af den da indsatte kgl. Regjeringskommission, men foreviste dem fra en dengang i Veile kommanderende fjendtlig Officcer en Skrivelse, hvori det i Anledning af den bortdragne Pastor Boisen i Bongsbæk hed, at denne strax skulde arresteres, naar han betraadte slesvigsk Grund, og at man vilde see at faae fat paa nogle dansksindede Præster til „Repressalier for de Præster, som de Danste havde bortført“. Da Provsten Intet kunde udrette, tilmeldte han den provisoriske Amtmand Bruhn dette, og denne erklærede, at, dersom Præsten i Fjelsstrup ikke vilde føie sig, skulde han ikke taales og maatte strax bort. Hans to Embedsbrødre havde imidlertid afgivet den Erklæring, at de vilde følge den provisoriske Regjerings Anordninger, „forsaa vidt disse ikke stred mod den Lydighed, de skulde Hans Majestæt, deres Konge“. Da han htrede, at en saadan Erklæring kunde han tiltræde, hvis den var tilstrækkelig, lod Bruhn det foreløbig blive derved, indtil Sagen var forelagt i Rendsborg, hvorfra deres Skjæbne siden skulde blive afgjort. I kort Tid blev

der nu Ro, idet den preussiske Armee uformodet forlod Jylland og trak sig tilbage til Syd for Aabenraa, og de danske Tropper fulgte snart efter. Slesvigholstenerne søgte dog imidlertid paa alle Maader at ængste Menighederne.

I Begyndelsen af August Maaned 1848 blev han af den saakaldte provisoriske Regjering affat, fordi han ikke vilde følge Opfordringen til at underkaste sig, og maatte da, som det hed, gjøres uftadelig. En af den preussiske Regjerings tro Haandlangere, Petersen, blev indsat i hans Embede, forsynet med den Befaling, „at Boesen inden 24 Timer skulde rømme Præstegaarden med Tjenestefolk, Creature og al sin Eiendom“, hvad da ogsaa skete med Menighedens Bistand, der mødte med Vogne, tog Alt i Forvaring og bar god Omsorg for det Altsammen, indtil han igjen kom tilbage. Han maatte saaledes forlade Huus og Hjem med sin Familie og levede først i Rolding; siden, da han ikke længer kunde være sikker der, i Aßens ved Hjælp af en maanedlig Understøttelse fra den danske Regjering, indtil han i November 1849 blev gjenindsat i sit Embede af Bestyrelseskommissionen i Flensborg og saaledes gjenforenet med sin Menighed, der vedblev at hænge ved ham med samme trofaste Hengivenhed, hvorpaa den under Forfølgelsen havde givet ham mange smukke Beviser.

Under sit Ophold i Rolding stod han bestandig i levende Forhold til Folket i Nordflæsvig og virkede for Komiteen i Kjøbenhavn til betrængte Slesvigeres

Understøttelse. I April 1849 rykkede en Afdeling af den danske Hær under General Rye ind i det Slesvigske; han fulgte med til Fjellstrup, hvor han prædikede Skærtorsdag for sin Menighed. Oprørets Haandlanger, den ovennævnte Præst, havde flere Dage forud taget Flugten mod Syd. Hans Virksomhed i Fjellstrup var imidlertid af kort Varighed, da den danske Hær atter trak sig tilbage. Han tog da til Åsens med sin Familie og nogle af sine Eiendele, men hvad han havde efterladt i Rolding blev under de paafølgende Begivenheder opbrændt og ødelagt.

Den mindeværdige 6te Juli begav han sig med nogle Benner Ratten forud til Middelfart og derfra til Fredericia, hvor han blev Dienvidne til de Danstes glimrende Seir.

Medens han opholdt sig i Åsens, hvor en 400 Saarede behandlede i forskjellige Lazarether, indfandt han sig ofte hos disse, talte Trøstens Ord til dem og hjalp dem med Korrespondancen til Hjemmet. Selv for saarede Fanger skrev han Breve, hvori de bad ham paa deres Begne forsikre deres Forældre og Benner, at de nød den menneskekjærligste Behandling og Pleie af de Danske, hvem man havde skildret dem som Barbarer, ja næsten som Menneskeædere.

Da den sidste Afdeling af Preusserne forlod Rolding, tog han gennem denne By til Fjellstrup og derfra til Flensborg for at melde sig hos den nys indsatte Bestyrelseskommission, hos hvem han forlangte sit lovlige Embede tilbagegivet, hvad ogsaa selv af Brev

Eulenburg blev ham tilfagt som en Retfærdigheds-handling, Kjøndt det siden viste sig, at denne af al Magt havde sat sig derimod. Til samme Tid, da han reiste til Flensborg, begjærede hans Menighed ved en Deputation hos Bestyrelseskommissionen sin rette Sognepræst og fordrede kraftig Oprørets Haandlanger, Præsten Petersen, der ved Bold var den paatbungen, fjernet. Under 10 Novbr. 1849 blev hans Gjenindsættelse udfærdiget, og han begyndte da strax, — som ovenfor meddelt — sin vante, kjære Virksomhed i Tjelstrup.

I Januar 1850 fik han af Bestyrelseskommissionen Befaling til at fungere som konstitueret Provst for Haderslev Provsti, idet den af den oprørste Regering i Janssens Sted ansatte Provst Prahl blev fjernet. Misfornøiede hermed optraadte strax 17 thdsfindede Præster i Provstiet offentlig mod ham med et saakaldet Mistillidsvotum, hvori de forlangte, at han skulde tilbagegive det ham tillagte Kommissorium, for — som det hed — „ikke at stifte Forargelse og Forvirring i Kirken og i Menighederne og spare disse for den Forbandelse, der nødvendigvis maatte blive Følgen af en saa forbrudersk Handling“. Deres Sendebrev blev forat gjøre mere Effect offentliggjort i de thdske Blade. Som Svar derpaa udgav han et lille Skrift, betitlet: „Hvem stifter Forargelse og Samvittighedsforvirring i Kirken og Menighederne?“ hvori det var ham let at tilbagegive de skaanselsløse Angreb og kaste deres svære Bestyld-

ning tilbage paa dem selv. I det følgende Aar blev han hædret med Dannebrogsoordenens Ridderkors.

I Aaret 1852 stiftede han i Forbindelse med nogle Præster „Bibelselskabet for Haderslev og Omegn“, hvis Formand han var, til han forlod Provstiet.

I Aaret 1853 blev han udnævnt til kongevalgt geistligt Medlem af den sidste Provindsialstænderforsamling for Hertugdømmet Slesvig i dens tidligere Skikkelse. Han holdt ved dens Aabning den danske Prædiken, der blev udgiven i Trykken, og deltog derpaa i Forhandlingerne 1853—54, indtil de sluttedes.

Ikke længe derefter blev han efter et helt Aars forudgaaende Forhandling og mange Betæneligheder fra hans Side ifølge Bekjendtgjørelse for Hertugdømmet Slesvig af 20 April 1854 under 11te samme Maaned udnævnt til Biskop med Befaling til at tage Bolig i Flensborg, hvilket Embede han tiltraadte den 1ste Juni næstefter. Da han saaledes maatte forlade Haderslev Provsti og sin Menighed i Fjellstrup, blev der ved Afsteden overrakt ham værdisfulde Gaver dels fra Provstiets Skolelærere som Bevis paa deres Anerkjendelse af hans Virksomhed for Skolevæsenet og af den Humanitet og Velvillie, han altid havde udviist imod dem, og dels fra Menigheden som Bevis paa dens Høiagtelse og Kjærlighed.

Allerede i Foraaret 1853 havde han modtaget en Skrivelse fra Departementschefen for Kirke- og Undervisningsvæsenet, Etatsraad Regenburg, hvori han af Ministeriet for Hertugdømmet Slesvig opfordres

til „som en af de dertil mest Kvalificerede“ at overtage Generalsuperintendent-Embedet i Hertugdømmet. Han frabad sig imidlertid denne Udnævnelse, fordi han under de daværende Forhold ikke følte nogen Lust dertil og heller ikke troede sig i Besiddelse af de fornødne Kvalificationer, og han bad derfor om, at man vilde henvende sig til en mere Kvalificeret. Han hørte saa Intet videre til Sagen, før han hen paa Sommeren blev af Departementschefen anmodet om at møde ham i Aabenraa. Ved Sammenkomsten der forebragte Etatsraad Regenburg den indstændige Begjæring fra Ministeren, Grev E. Moltke, at han dog endelig maatte overtage det nævnte Embede, „da man ingen Anden vidste, til hvem man kunde betroe det“, hvorhos man overlod til ham selv at stille sine Betingelser. Han kunde nu ikke andet end see et høiere Bink, som han ikke turde unddrage sig, og erklærede sig derfor villig til at overtage Embedet, dog helst under Navn af Hertugdømmets Biskop, den mere kirkelige Benævnelse. Iøvrigt vilde han ikke stille videre Betingelser, saameget mindre som han vel ifølge Omstændighederne turde holde sig forvisset om, at Ministeriet vilde i enhver Henseende række ham Haanden og understøtte ham med al Belvillie. Kun udbad han sig en bestemt Indflydelse paa Ansættelsen af Provster, med hvem han ønskede i Samdrægtighed og Kjærlighed at arbejde og virke for Kirkens Ro og Fred. „Dette som meget Andet blev siden lidet paaagtet“. Ogsaa maatte han udtrykkelig forlange, at man fremtidig vilde forstaae

ham for Mistkjendelse, der kunde have sin Grund i, at høie Bedkommende mulig havde overburderet hans Evner og Kræfter. Alt blev tilstaaet ham paa en imødekommende Maade, og han modtog da Embedet, ikke uden „Frygt og Bæven“, naar han saae hen til Stillingen, som den var og ved enhver Keilighed gav sig fuldt tilkjende for den, der i sin Virksomhed havde personlig at bevæge sig fra Nord til Syd under alle Parti-Modsætninger og de forskjellige Nationaliteter.

Som Biskop blev ham tillige tillagt Ordre at tiltræde den kongelige Appellationsret i Flensborg som geistligt Medlem, ligesom han ogsaa maatte overtage den forhenværende Generalsuperintendents Forretninger i Examinationskollegiet for den theologiske Kandidat-Examen for Hertugdømmet Slesvig.

Den 6te October 1854 blev han hædret med Dannebrogsgordenens Hæderstegn og modtog den 29de samme Maaned af Hans Majestæt selv under dennes Ophold i Flensborg Kommandørkorset.

I Forening med senere afdøde Meyer, dengang Præst i Bilstrup i Haderslev Provsti, havde han paa Opfordring allerede i Aaret 1844 udarbejdet en ny Psalmebog, hvis Grundlag er den gamle Pontoppidanste, der har været i Brug i de dansttalende slesvigste Menigheder paa saa Undtagelser nær i en Tid af 100 Aar og havde, som det synes, indlevet sig i Folkets Hjerte. Denne forbedrede og med mange nye Psalmer fra den ældre og nyere Tid forøgede Psalmebog blev ved kgl. Resolution af 26 Febr. 1847 auto-

riferet til Indførelse i de Kirker og Skoler, hvor Kirkesproget var Dansk, og hvor Menighederne maatte ønske den. Den er udkommen i femte Oplag 1861 og benyttet af ikke faa Menigheder i Stiftet.

Da det tidligere saakaldte „Landsbibelselskab“ for Hertugdømmet Slesvig og Holsteen var blevet ophævet ved kgl. Resolution af 15de April 1853, og han havde tiltraadt sit Embede som Biskop, var en af hans første og ivrigste Bestræbelser henvendt paa at oprette et nyt Bibelselskab for Hertugdømmet Slesvig. Trods de mange Vanstieligheder, som især det dobbelte Sprog lagde i Veien, lykkedes ham disse Bestræbelser over al Forventning. Bibelselskabet blev stiftet i en talrig Forsamling fra Hertugdømmets forskjellige Egne i Flensborg den 13de Novbr. 1856; og Selskabet erholdt kgl. Stadsfæstelse 27de Marts 1857. Dette Selskab har glædet sig ved en velsignet Udbredelse og Virksomhed til alle Sider. Aarsberetninger udgik aarlig baade paa Dansk og Tysk. I det danske Bibelselskabs 51de Beretning 1866 har han givet en Meddelelse om Bibelselskabet for Slesvig til 31te Mai 1864 og har ledsaget samme med nogle Afstedord, „der er som et vemodigt Tilbageblik paa en 7aarig velsignet og nu voldsom afbrudt Virksomhed.“

Siden 1859 var han som Biskop Formand i Examinationskollegiet for de to oprettede kongelige Skolelærerseminarier i Tønder og Eckernførde, ved hvis aarlige Afgangsprøver han saaledes var tilstede.

Hvert Aar holdt han Bispe-Visitats i Kirker og

Skoler, og saa flittig var han som Bisfikator, at han gjennem en Tid af 3 Aar havde fuldendt sin Bisfikatorats i alle Hertugdømmets Pastorater. Den var ham en kjær og hellig Gjerning, men det var ikke let at bevæge sig snart i de danske, snart i de tyske og snart i de blandede Menigheder. Under særdeles vanstelige Forhold røgte han sin bisfoppelige Gjerning, og han ønskede at være for Alle med Sandhed og Retfærdighed for Die. Ofte maatte han høre i de danske Menigheder, at han var for tysk, og i de tyske Menigheder at han var kun dansk; dog efterhaanden blev hans upartiske Virksomhed mere og mere anerkjendt og paastjønnet. Hans Liv var idel Virken; kun i Aaret 1863 maatte han betydelig indskrænke sine Bisfikatorreiser, da hans Helbred ikke tillod ham disse i saadant Omfang som tidligere. Han tænkte endog saa oftere paa at opgive sin Stilling, og til sine Nærmeste og Venner talte han stundom derom.

Som det var en preussisk Regjerings-Repæsentant, der var med som en Retfærdigheds handling at gjenindsætte ham, da han var bleven affat af et Voldsregimente, fordi han ikke vilde bryde sin hellige Trostabsed mod sin Konge, saa var det atter en preussisk Regjerings-Repæsentant, der i Forbindelse med en østerrigsk igjen affatte ham fra hans Embede, fordi han ligesaalidt nu som tidligere vilde krænke sin Trostabsed. Dagen efter Flensborgs Besættelse af den forbundne østerrigsk og preussiske Armee udstødte den preussiske Civil-Kommissær, Friherre v.

Vedlig en Bekjendtgjørelse af 8de Febr. 1864, hvori han næst at henvise til Overgeneralen Wrangels Dagen forud udstedte Proklamation, der fordrede ubetinget Underkastelse af de ansatte Embedsmænd, rettede den Opfordring til samtlige Embedsmænd i Hertugdømmet Slesvig, at de inden 8 Dage havde at afgive for deres Person og til ham at indsende den skriftlige Erklæring, at de, saalænge Besættelsen varer, vilde underkaste sig Overgeneralens og Civilkommisærernes Autoritet. Som Følge heraf afgav han under 12te næstefter for sit Vedkommende den Erklæring, „at han „vel for sin egen Person utvivlsom maatte under de „dæværende Forhold underkaste sig dem, som havde „Magten over ham, men naar der i hiin Bekjendtgjørelse hentydedes til ubetinget Underkastelse „af de ansatte Embedsmænd, saalænge Hertugdømmet „Slesvigs Besættelse ved Siden af den danske Konges „Regjerings Suspension varer, da var det ham ikke „indlysende, hvorledes det vilde blive ham muligt som „Embedsmand og Hertugdømmets Biskop under Eventualiteter, som han hverken kjendte eller formaaede at „forudsee, at bringe den af ham hans allernaadigste „Konge og Herre for ikke længe siden aflagte Ed med „Forpligtelsen til en vist ikke mindre ubetinget Trostøb „i samvittighedsfuld Samklang med hiin Erklæring „om ubetinget Underkastelse, samt at han iøvrigt ikke „skulde besvære sin Samvittighed ved at anordne eller „forlange Noget af Præsterne i den slesvigste Landskirke, han som Biskop maastee selv vilde tage i

„Betænkning at efterkomme.“ Dette Dage efterat denne Erklæring var afgiven, altsaa den 19de Febr., overraskedes han af et Besøg af begge Civilkommisærerne i sin Bolig. Disse Herrer, Friherre v. Zedlig og Grev Revertera, udtalte, at det var deres Hensigt at gjøre Slesvigs Biskop deres „Opvartning“ og sætte sig i nødvendig Forbindelse med ham, og de vilde derhos underrette ham om, at en Forandring i Henseende til Kirke- og Skolesproget i de blandede Distrikter ikke længer kunde udsættes, hvortil de imidlertid ikke kunde bruge den nuværende Provst. De havde derfor tænkt paa Pastor Peters ved Marie-Kirken i Flensborg, angaaende hvis personlige Embedsførelse de vilde anmode ham om hans mundtlige Vidnesbyrd paa Embedsvegne uden alle andre Hensyn. Endelig udbad de sig Tilladelse til, som de udtrykte sig, efterhaanden at gjøre ham de nødvendige Meddelelser af deres Beslutninger og Foranstaltninger med Hensyn til Kirkens og Skolens Anliggender. Til dette svarede han, at han paa ingen Maade kunde befatte sig med Udførelsen af den paatænkte Forandring af Sproget i de blandede Distrikter; at Pastor Peters havde hidtil viist sig ret dygtig som Præst i sin Menighed og iøvrigt ikke ham bekjendt gjort sig skyldig i Noget med Hensyn til sin Embedsførelse; at han vel ikke forsaavidt kunde undslaae sig for at modtage deres Meddelelser, men at han i ethvert Fald maatte henholde sig til sin tidligere afgivne Erklæring, som han haabede de havde modtaget og læst, ligesom han yttrede,

at han vel turde betragte deres Foranstaltninger som blot midlertidige, hvilket de Altsammen indrømmede. Ved Afskeden bad han af Høfligheds-Hensyn om Tillsættelse til, naar hans Helbred vilde tillade ham det, at gjøre Civilkommisfærerne „sin Gjenopvartning,“ hvortil Grev Revertera gjentagne Gange med Eftertryk gav det Svar: „at naar han kun gjorde det af Høflighed, saa skulde han mere tage Hensyn til sin Sundhed.“ Da han saaledes maatte troe, at de Herrer fornemmelig vilde betragte hans Gjenbesøg som en Tilskjendegivelse af yderligere Underkastelse, vel endog som en Smødekommen fra hans Side, der let vilde kunne foranledige, at der blev stillet større Forbringinger til ham, og hvorved han saaledes kunde berede sig selv større Bæmseligheder, især da han var bleven bekendt med de store Omvæltninger i Kirke og Skole, de havde i Sinde at iværksætte, saa undlod han enhver videre Tilnærmelse og forlod ikke sit Hjem uden den største Nødvendighed. Efterhaanden tilstillede ham et Par Meddelelser angaaende nogle Foranstaltninger, der gik ud paa Gjennemførelsen af det tydske Sprog i de saakaldte blandede Distrikter og paa adskillige Personalforandringer i de geistlige Embeder. Endelig modtog han en Skrivelse af 25de Februar, hvorved der meddeltes ham til Efterretning en Anordning, der allerede var fuldkommen færdig og understreven af den øverste Civilbestyrelse under 16de samme Maaned, men som endnu ikke — hvad fiden viste sig — var offentlig bekendtgjort. Denne Anordning forestrev: „at der

„med Hensyn til den proklamerede Suspension af de
 „landsfaderlige Rettigheder i Hertugdømmet Slesvig
 „skal under Udeladelsen i Kirkebønnen af den hidtil be-
 „falede Forbøn for det Kgl. Danske Huus optages en
 „Forbøn for Regjeringen, dens Raader og Tjenere.“

Ved denne Anordning paalagdes det altsaa Kirken
 med Udeladelse af Forbøn for det danske Kongehus,
 at der af dens Præster og Menigheder skulde ved den
 offentlige Gudstjeneste gøres „Forbøn for en Regje-
 „ring, der med blodig Bold og Sværd var trængt
 „ind i Landet, havde suspenderet den retmæssige Lands-
 „herres, Kongen af Danmarks Regjeringsmagt, og som
 „hensynsløst affatte og forjog hans troEmbedsmænd og
 „Tjenere navnlig blandt Præsterne, der ikke ville brhde
 „den for ikke længe siden aflagte Trofsabsed, hvis
 „Ubrødelighed det ifølge Kirkeloven netop er en i Sles-
 „vigs Kirker forestreben Opgave særlig at frembare
 „og indstærpe i Menighederne ved den aarlige Eds-
 „prædiken, hvortil Biskoppen skal forestrive Tæxterne.“

Der forelaa vel kun en Meddelelse til hans Un-
 derretning, men den maatte dog foranledige ham til i
 hans Embeds Navn uden alle andre Hensyn at træde op
 imod den, for at han saavidt muligt kunde afværge i det
 Mindste de forargeligste og fordærveligste Følger af denne
 Anordning for det allerede nu atter paa flere Maader
 rystede Kirkeliv saavel med Hensyn til Præsterne som
 til Menighederne. Han havde fra Aarene 1848 og
 fg. haft saadanne Erfaringer, at han maatte gøre
 hvad der stod i hans Magt, saameget mere som Geist-

lige baade mundtlig og skriftlig havde httret deres Frygt i saa Henseende og opfordret ham til om muligt at forebygge et saa fordærveligt Indgreb i Kirken's Helligdom. Da han maatte troe, at Anordningen allerede var udgiven, og da Erklæring ikke var fordret, ansaae han det rigtigst til en motiveret, alvorlig Indsigelse at vælge Formen af en „Forestilling og Begjæring,“ som han Dagen efter, den 26de Februar, tilstillede den øverste Civilbestyrelse. Paa hans indgivne Forestilling og Begjæring, der vel nærmest foranledigede hans Affættelse dengang, men som dog i Hovedsagen udrettede, hvad der var tilfiet, vel endog mere end han da turde haabe og vente, modtog han den 5te Marts den øverste Civilmyndigheds Svar, dat. 3die Marts. Man søgte deri at imødegaae hans indtrængende Forestillinger og endte med at rette den Forespørgsel til ham, om han ikke ved denne Sagernes Stilling følte sig tvungen til at træde tilbage fra sit Embede som Bisshop for Hertugdømmet Slesvig. Da han ikke ansaae sig beføiet til frivillig at gjøre dette Skridt, og han dog stod overfor en vilkaarlig Overmagt, maatte han i sit Svar Dagen derpaa henholde sig, dels til hvad han mundtlig i sit Huus havde httret, og dels til hvad han havde erklæret under 12te og 25de Februar, hvilket han ikke kunde fravige, idet han aabeut og oprigtigt havde udtalt, hvad han troede at være sin Ære og sin Embedsstilling skyldig. „Han maatte da overlade til Kommissærerne, om og hvorledes de maatte finde for godt at befale hans Fjernelse

fra Embedet i Henhold til Bekjendthjørelsen af 8de Februar, saalænge Besættelsen af Hertugdømmet varede. Herpaa fulgte nu en Skrivelse fra Civilkommisførerne under 8de Marts, hvorved han underrettedes om, at „han entlediges fra en Biskops Funktioner i Hertugdømmet.“

Samme Dag erfarede han af det officielle Forordningsblad, at hiin Anordning af 16de Febr. angaaende Kirkebønnen var tagen tilbage, og at en ny Anordning af 3die Marts var bekjendtgjort netop med den Forandring, som han havde tilsigtet, idet „Bønnen for Regjeringen, dens Raader og Tjenere“ var falden bort. Saaledes kunde han ikke under større Tilfredsstillelse have ønsket sin Afstedigelse, som han tidligere eller sildigere maatte vente. Nogle Dage efter afviste han Peters's Forlangende at faae Bispe-Arkivet med Pengebeholdningen m. v. udleveret, men strax efter blev en Befaling fra Civilkommisførerne ham skriftlig tilstillet med Bemhndigelse for Pastor Peters til i deres Navn at meddele fuldstændig Rvittering, og han maatte da selvfølgeklig give efter for Overmagten.

Efterat være fjernet fra Bispe-Embedet forblev han boende i Flensborg, forøvrigt uanfægtet, idet han der vilde afvente, vistnok efter Krigens sørgelige Gang med stedse mindre Haab, Tingenes endelige Udfald. Saa kom Fredslutningen den 30te Oktober 1864, og allerede Dagen efter behagede Pastor Godt i Grumtoste, hvem en Superintendents Funktioner

vare blevne overdragne af den øverste Civil-Regjering, at aflægge et Besøg hos ham henimod Aften. Under forskjellige Høfligheds Paaskud henvendte Godt sig til ham baade mundtlig og skriftlig med Anmodninger om Oplysninger angaaende allehaande Embedsforhold og bad ham udtale sig frit med den naive Tilføining, at „Jungen skulde faae at vide, at det var kommet fra ham.“ Dette gav ham Anledning til en alvorlig Til- tale, og han maatte eftertryffeligt tilkjendegive Godt, „at han Intet havde at sige eller berette, hvormed der skulde ties. Han maatte ikke vente at høre Andet, end hvad Enhver maatte vide, og som for den Sags Skyld gjerne maatte offentliggjøres i Bladene, thi hans hele Færd som Biskop laa aabentlyst for Alle, og han havde i sin Embedsførelse Intet talt, skrevet eller gjort, som man behøvede at skjule eller tie med. m. m.“

Da han i de første Dage af December Maaned 1864 erfarede sin Entledigelse allerede under 28de Ok- tober af den danske Konge i Raade og med Pension, og da han i Henhold til Artikel XV i Fredstraktaten kunde boe enten i Kongeriget eller i Hertugdømmet, var han intet Dieblik i Tvivl om, hvad han burde gjøre. Saasnart Aarstiden og Omstændighederne til- lod det, agtede han med Familie at forlade Her- tugdømmet efter henved 39 Aars Embedsvirksom- hed i Kirkens Tjeneste og tage Bolig i Kongeriget blandt sine danske Brødre, blandt hvilke han allerede engang tidligere i Aaret 1848 havde fundet et venligt Tilflugtssted, og nyde der den stille Ro i sin med

fig navnlig under de sidste Aars Sorger og Trængsler tungt prøvede Families Midte.

Uden stor Betænkning valgte han Veile til sit Opholdssted i Fremtiden, hvortil han foruden af økonomiske og andre Hensyn syntes efter sin indre Følelse ligefrem henviist. Han vilde derved opnaae ikke alene at være i Nærheden af sin tidligere Birkfreds, men ogsaa paa en Maade at forblive i en nærmere Forbindelse med de i Veile Amt indlemmede slesvigste Menigheder, der til det Sidste havde været betroet til hans geistlige Omsorg først som deres Provst og siden som deres Biskop. Fremdeles turde han haabe i denne By med dens skønne Natur-Omgivelser, der ogsaa under Krigen var bleven haardt hjemløst af Landets Fjender, at finde foruden den foranstaaede Ro og Hvile den Deltagelse og Velvillie, som var grundet i de i flere Henseender fælles Erfaringer og Prøvelser.

Han forlod da Flensborg, hvor han havde boet i henved 11 Aar, og Hertugdømmet Slesvig den 28de April 1865 med Følelser, som dens, der for bestandig maa tage Afsted fra et hjært Hjem med uforglemmelige Minder, og hvor saa Meget maa lades tilbage, „hvis Tab og Savn aldrig udslættes eller forvinderes, den Jordplet, — saaledes som Danmarks forevige Digter, Ingemann, saa smukt udtrykker i de saa Ord: „hvor man mest har lidt og nydt og virket.“

I Veile henlevede han saaledes sine sidste Dage i stille Ro, men hans svækkede Helbred var end mere bleven nedbrudt. Deltagende Venner besøgte ham ofte

i hans Huus; selv blev han helst hjemme. Han vedblev at omfatte sit kjære Slesvig, det fortrykte Folk og sin Fortids Gjerning med sin Sjæls hele Kjærlighed. Kirkens og Folkets Stilling laa Dag og Nat hans Hjerte nær, og med dyb Bekymring og med levende Deltagelse hørte og læste han om de tunge Tilstikelser, der hjemsøgte Kirken og Folket; dog bevarede han et godt Haab om en lysere og bedre Fremtid for den danske Kirke og det danske Folk i Slesvig.

Kort før July 1866 blev han alvorlig syg og maatte søge Lægens Hjælp. Han anede sin nær forestaaende Død og talte derom med sine Nærmeste og sine Venner uden Frygt. Han havde nu lyst til at gaae bort og være med Herren. Med yndig Kjærlighed pleiede hans ikke stærke, men trofaste Hustru tilligemed hans kjærlige Døtre og Sønner ham til det Sidste, og Herren forundte ham Styrke nok til i den sidste Nat at samle Alle om sig for at tage Afsted med dem. Han hensov stille i Herren Kl. 1 om Natten mellem Søndag og Mandag den 11te Februar 1867.

Flere af hans Nærmeste havde indfundet sig Dagen før hans Fordefærd, og disse i Forening med hans Familie sagde ham ved hans Kiste i Hjemmet Aftenen før hans Forbfæstelse et Kjærlighedens Farvel. Stiftsprovst E. F. Boesen fra Aarhus, Enkens Broder, talte efter Afshugelsen af et Par af den Hensovedes kjæreste Psalmevers et godt og kjærligt Trøstens Ord til hende og hendes Børn. De Nærmeste fulgte saa hans Støv til Beile Kirke, hvor han blev bisat

til næste Dags Formiddag. Skjøndt han, som bemærket, stille havde henlevet sine sidste Dage i Beile, lagde dog Mange deres inderlige Deltagelse for Dagen, og et talrigt Følge indfandt sig i Kirken den 18de Februar tilligemed flere Præster, af hvilke nogle i sin Tid vare blevne fordrevne fra Slesvig og nu atter havde faaet Ansættelse dels i de Menigheder, der vare forblevne ved Kongeriget, og dels i det sydlige Jylland. Ved Risten talte først Sognepræsten i Belle, Pastor Wittrup, hvorefter den Afdødes Broder, Stiftsprovst C. V. Boesen fra Hårtrilslev, bød ham et sidste Farvel, og derpaa aflagde den forhenværende slesvigiske Præst, Mørk-Hansen til stor Trøst for hans Familie og Venner et godt, sandt og hæderligt Vidnesbyrd om sin tidligere Biskop. Ved Graven talte Stiftsprovst E. F. Boesen fra Aarhus det sidste Kjærlighedsord.

Han efterlader sig Enke, 2 Sønner og 4 Døtre, af hvilke den næstældste var bleven gift med Kammereren i Beile, Chr. Boesen, K. af Dbg., den 28de Sept. 1866. Ved denne Leilighed havde den Hensøvede faaet Raade af Gud til at gjøre endnu en Præstegjerning, idet han holdt Brudevielsen.

Sandheden tro i Kjærlighed gives den Afdøde det Vidnesbyrd, at han var en ægte dansk Mand, der forblev sin Konge, sit Land og sit Folk tro til Døden; at han har været en god Herrens og Kirkens Tjener, der ikke prædikede sig selv, men Kristus og ham korsfæstet; at han med Trost og Nidkjærlighed har røgtet sit Præste-, Provste- og Vispe-Embedet

under Fre og Banære, i gode og onde Dage og ikke som en Leiesvend flyede, der han saa Ulven komme; at han med Kraft og Kjærlighed har værnet for Kirkeus og Modersmaalets hellige Sag, saa selv Danmarks Fjender maatte agte ham; og at han om end i menneskelig Skrøbelighed dog med Taalmodighed og i Troen har stridt den gode Strid. Vor Herre velsigne Enken og hendes Børn!

II.

**De ved Biskop U. S. Boesens Jordefærd i Beile
holdte Taler**

den 18de Februar 1867.

Tale i Kirken af C. C. Wittrup,

Sognepræst i Veile.

Maade være med Eder, og Fred fra Gud, vor Fader og den Herre Jesus Kristus! Amen!

Idet jeg, kristelige Sørgeforsamling! fremtræder i denne Stund, gribes mit Sind paa en særegen Maade af Alvor og Bemod; thi det er et Afskedsord, der skal udtales til Ham, hvis Støv denne Kiste gjemmer, det sidste Farvel, der skal lyde til den gamle, trofaste, nidkjære og høibegavede hensovede Herrens Tjener, som af Ham var kaldet til at forestaae en Biskops og Tilsynsmands hellige, ansvarsfulde og høistvigtige Embede i Kirken, og det under saa særegne vanstelige Forhold, at en tilfredsstillende Udførelse af Embedets hellige Gjerning krævede en fast, besindig, erfaren og med særdeles Begavelse udrustet Personlighed.

Vel har jeg ikke kjendt den høitagtede Afbøde under hans Embedsvirksomhed som Slesvigs Biskop, og herom vil en høitaget Embedsbroder, der tidligere har staaet i Embedsforhold til ham, i denne Stund

afgibe et Bidnesblyrd; men saameget er bitterligt om hans Birken som Biskop under Forhold, der minde om de Hindringer og Bannfeligheder, Kirkens Tilsynsmænd i dens ældste Tider havde at bekæmpe; at han i alle Forhold viste sig som en særdeles nidkær og høibegavet Herrens Tjener, der var sin Konge og sit Fædreland inderlig tro og hengiven; hvorfor ogsaa hans Eftermæle vil bevares i kjærlig og taknemmelig Erindring, saalænge Kjærlighed til Danmark og Modersmaalet lever i en Danskers Hjerte.

Men det var først i hans sidste Leveaar, at der forundtes mig Veilighed til at lære ham nøiere at kjende, og jeg takker Gud herfor. De Timer, jeg ofte tilbragte i Samtale med den Afdøde, vare mig ligesaa kjære som uforglemmelige; thi de gave mig Veilighed til saavel at belæres af hans rige præstelige Erfaring, som at faae et Indblik i hans dybe religiøse Sind, der, gjennemtrængt af en inderlig Kjærlighed til og Tro paa Frelseren og besjælet af en varm trofast Hengivenhed for Kongen og Fædrelandet, forenet med en kraftig, besindig Selvstændighed, godtgjorde, at han af Herren var særlig udrustet til at virke under de Forhold og i det hellige Embede, til hvilket han var kaldet.

Hvor klart og tiltalende aabenbares dette ikke i hans Udtalelse om sin Birken og de med samme forbundne Forhold, og i den Bemod, han følte, fordi den ham saa hellige og kjære Embedsvirksomhed paa en saadan Maade blev afbrudt? Dog har han dette

med en inderlig Hengivenhed i Guds Bille og en Sindsro, der pegede hen paa en mægtigere Kraft og Bistand end den, Verden kan give.

Ofte gjentog han disse Ord: „min Gjerning herne-
nede i Kirkens Tjeneste er tilende; den Tid, Herren
forunder mig at leve herveden, er helliget mine Nær-
meste og Kjære“! Han følte nemlig, at Legemskraf-
terne vare svækkede i den anstrengende Tjeneste, og
for ham selv kom hans Helse mindre uventet over
ham end for hans Nærmeste.

Spørge vi nu, hvad det var, der saaledes gav
ham Mod, Kraft, Trofasthed, Udholdenhed og glødende
Iver i Udførelsen af hans Livsgjerning, saa vilde vi
finde Svaret derpaa i de tvende Ord, som i hans
sidste Dage levede i hans Hjerte og paa hans Læber;
thi: „i et Menneskes Endeligt skal hans Gjerninger
(o: Hjertes Tanker) aabenbares“. (Sir. 11, 13).

Det ene af disse Ord var Psalmeverset:

Den Grund, hvorpaa jeg bygger,

Er Kristus og hans Død,

I Jesu Korsens Skjgger

Er Sjælens Hvile sød;

Der har jeg fundet Livet,

Selv er jeg Intet værd,

Hvad Jesus mig har givet,

Det gør for Gud mig kjær!

Det var nemlig Jesu Kristi Samfund og Kraften fra
Jesu Kristi Kors, der saa velsignelsesrigt aabenbarede
sig i hans hele Virken og Forhold.

Hvor opløstende var det ikke at besøge ham i hans sidste Timer? Alt det, som de udbortes Forhold i Livet virke til Forstyrrelse af Sjælens Fred og Rigtigvægt, var fjernet, og i den Syges hele Færd aabnede sig et lysligt og trøsterigt Troen og Kjærligheden, saaledes som den lever og rører sig i en oprigtig Kristens Hjerter. Hvor mild og kjærlig var den kjære Syge ikke under sine Lidelser? med hvilken Selvbeherstelse bar han ikke Smerterne og undertrykkede Klagen for ei at bedrøve sine kjære Omværende? med hvilken Frimodighed bar han ikke sit Kors og opmuntrede de Kjære, som med trofast Kjærlighed pleiede ham, til en troende Hengivelse i Guds Villie? og hvilken Fred var der ikke udbredt over hans hele Væsen? Ja hans Sjæl følte Hvilen sød under Jesu Korsens Skygge!

Da Sygdommen tiltog, og hans sidste Time nærmede sig, løb et andet Ord fra hans Hjerter og Læber: Jeg har Lyst at vandre herfra og være med Kristus; thi dette var saare meget bedre! (Phil. 1, 23) Med et saligt Smil gjentog han ofte disse Ord, et Smil, som antydede, at han i Troen var forvisset om, at den i Ordene udtalte Vængsel vilde blive opfyldt. Den trofaste Hyrdes Gjerning var fuldbragt, Hyrdestaven var tagen af hans Haand, og Vandringstaven formaade han ei at flytte videre; derfor længtes han efter sin Frelseres Hvile og Salighed! At hans Vængsel er bleven opfyldt, antyder det forklarede Præg, som Døden udbredte over hans ærværdige Afsyn; det er som om Herren havde sat sit frelsende Stempel

paa den Døende, og som om de Ord have lydt for den trofaste Herrens Tjener i Dødsstunden: Vel, Du tro Tjener! Du var tro over det Lidet, jeg vil sætte Dig over Mere; gaa ind til din Herres Glæde!

Hvor opløstende og uforglemmelige ere derfor ikke hans Lidelsesdage — de mange og trange — for Eder, Du hans kjærlige Hustru og I hans elskede Børn! hvorledes aabenbaredes ikke for Eder i disse tunge Dage hans Hjertes rige Kjærlighed, naar han talte til Eder et Trøstens Ord, og hans Døie med et Blik fuldt af Omhed hvilede paa Eder? Du hans elskelige Hustru! der i en saa lang Aarrække vandrede med ham som en kjærlig, trofast, kristelig Ægtefælle, og I, hans elskede Børn, som omringede hans Sygeseng, glemme jo aldrig den rige Trøst, der midt under Eders Ængstelse og Bekymring for den kjære Syge udgik til Eder fra hans trøsterige Ord og fra den Guds Fred, som fyldte hans Sjæl og aabenbarede sig i hans hele Færd. — Være disse Dage end Sorgens og Prøvelsens Tid for Eder, saa være de tillige til Opreisning og Trøst, idet de lærte Eder, hvorledes en trofast og nidkjer Herrens Tjener ved en sød og salig Død i Jesu Navn hjemkaldes fra sin Livsgjerning.

Ja, Herren har kaldt sin tro, nidkjer, trætte Tjener hjem til sig fra Arbeidet og Møien til Hvilen, fra Kampen og Striden til Freden! Denne Forvisning være Eders Trøst! Den bidrage til at vække, levendegjøre og styrke Eders Haab om igjen at forenes med den kjære Savnede og Bortgangne i den

himmelfste Faders Boliger, hvor den Herre Kristus be-
reder Sine Sted!

O! vissefælig er den kjære Vortgangnes Heden-
fart skildret i Psalmens Ord:

Styrmanden sidder ved Roret og fører
Skibet saa sikkert paa Bølgerne blaa,
Inde fra Kyften alt Stemmer jeg hører
Bennernes Jubel mit Øre alt naaer.
Længselsfuldt Blikket mod Havnen jeg kaster,
Der er jo Saligheds Tryghed og Ro!
Didhen jeg støvner, didhen jeg haster,
Der skal jeg lande, der skal jeg boe!
Der skal jeg evigen prise og love
Jesu, min Frelser, velsignede Navn!
Han, som mig førte paa farlige Bove,
Han mig nu fører til Saligheds Havn!

I dette Troens Haab bringe vi den Hensøvede
det sidste kjærlige Farvel, velsignende hans Minde og
anbefalende hans Sjæl til Guds evige, forbarmende
Kjærlighed og Naade.

I vor Herres og Frelseres Jesu Kristi velsignede
Navn! Amen!

„Et Farvel“ i Kirken af Stiftsprovst C. B. Boesen,

• Sognepræst i Hårtilkeb ved Randers, N. af D.

„Lad det gaae som Gud behager,“ det var da et af de mange hørdige Psalmeord, der gjemtes dybt i den kjære Broders Hjerter, og som saa ofte løb over hans Læber, og det var det Ord, han udtalte til sin kjære Hustru i de sidste Dage, da han anede sin nære Bortgang fra Verden. Det er gaaet, som det behagde Gud, gjennem de mange lyse og mørke Fortidsdage, det er gaaet som det Ham har behaget til sidste Stund, — og vor kjære Broder har sagt sit sidste Farvel. Han har, tvungen af Forholdene, alt for 3 Aar siden maattet sige sit smertelige Farvel til sin skjønne Kirkegjerning, den han elskede med sit hele Hjerter; og han har for 2 Aar siden maattet sige sit smertelige Farvel til det Land og det Folk, han omfattede med sin Sjæls Kjærlighed, for hvilket han havde levet og værnet, stridt og lidt gjennem de mange Aar. Den Gjerning, det Land og det Folk laa ham daglig saa nær, og for dets Fremtid har han saa ofte sukket ved Dag og Nat. Han har sagt sit sidste Farvel til sine Nærmeste, der han Aftenen før sin Død kaldte sin trofaste Hustru med de kjære Sønner og Døtre til

sit Dødsleie. Han havde forhen sagt: jeg maa vel sige med Paulus: „jeg staaer beknyttet mellem tvende Ting, thi jeg haver Øst at vandre herfra og være med Kristo, thi dette var mig saare meget bedre; men at blive i Kjødet tykkes mig godt for Eders Skyld“! (Phil. 1, 23—24.) og der Timen kom, befalede han dem Alle trostlig til Ham, „der er de Faderløses Fader og Enkers Forsvar.“ Og, han har sagt sit Farvel til Verden; vi veed, det at sige Verden ret Farvel, det „lærtes aldrig her paa Jord, var, Jesus, ei Du i dit Ord hos os, som Du var hjemme;“ men Jesus var som hjemme hos ham, og han havde Jesus og hans Ord hjemme i sit Hjerte, derfor kunde han stille, troende i Jesu Navn tage Affked med Verden.

Nu er da Timen kommen, da vi skulle sige den kjære Broder vort sidste Farvel, vi som have samlet os nær hos og langveis fra og staae her samlede ved hans Baare. O! hvor gjerne ville vi dog, at der i vort Farvel skulde være Trøst, at vi med den kunde reise bort herfra, hjem til vort Eget og vore Egne og saa gjemme den dybt i vore Hjerter. Saa være da Gud lovet! der er og der kan være Trøst i vort sidste Farvel; en Trøst har Herren selv givet os i de Ord: „Der, hvor jeg er, der skal og min Tjener være, og „om Noget tjener mig, ham skal og min Fader ære,“ (Joh. 12, 26); en Trøst er givet os i Apostelordet til Menigheden i Thessalonica: „Jeg vil ikke, at I „skulle være uvidende, Brødre, om de Hensøvede, paa „det I ikke skulle sørge som de, der ikke have Haab;

„thi dersom vi troe, at Jesus er død og opstanden, da „skal og Gud føre de Hensøvede ved Jesum frem med „ham, og saa skulle vi altid være med Herren. Med „disse Ord ville vi trøste hverandre.“ (1. Thessf. 4, 13—14, 17—18.) Og nu tør vi jo vel med al Fri-
 modighed vidne her ved hans Vaare: Denne vor Broder har været en tro Tjener i Herrens Vingård; han har ikke været en Leiesvend; han har baaret Da-
 gens Hede og Byrde, baaret den saa godt som Noget, ja! langt meer end de Fleste; og han har arbejdet, medens det var Dag, til Natten kom. Vi tør jo med Sandhed vidne, at, da han for 40 Aar siden begyndte sin Præstegjerning, da gik han til den i Jesu Navn, gik i dette Navn alene til den første Menighed, der blev betroet hans Omsorg, gik med Korsfæstets Ord og Opstandelsens Evangelium ud til Folket, og — hvad der desto værre dengang var saa sjældent — han prædikede Jesus Christus, den Korsfæstede og Gjenopstandne; Ham forkyndte han for de enkelte Menigheder, hvis Sjælesørger han blev, og for de mange flædvigste Menigheder, til hvilke han saa ofte drog hen at gjøre sin skønne Tilhøvsjerning. Det var hans Lyst og hans Bøn at samle alle Sjæle om Ham, i hvem der alene er Fred og Hvile. Troen lyfte og boede i hans eget Hjerter, derfor talte han. Ja — og det var denne Tro — ikke sandt, I kjære Venner! — det var denne Tro, der bandt det bedste, det skønneste, det helligste Baand mellem ham og den kjære trofaste Hustru, mellem dem og deres Børn, og

atter dem Alle med den fælles Herre og Frelser. Det var Troen, der forhøiede ham enhver Glæde, hvormed Herren besøgte ham og hans Huus og hans Gjærning — og Gud skee Lov! der var mange og store Glæder, hvormed vor Herre besøgte ham, — og aldrig glemte han derfor med Taknemmelighed i Troen at høie sit Hjerte for Ham, fra hvem al god og al fuldkommen Gave kommer, og han vidnede med Ydmyghed: Det er Naade, ja, Altsammen Naade! — Og det var Troen, der holdt ham opreist under alle de mange stærke Storme, der foer hen over ham og hans Huus; det var Troen, der holdt ham opret i alle de mange svære Trængsler og Forfølgelser, som hjemsøgte ham, saa han i Jesu Navn kunde sige under det Altsammen: „Jeg veed og er forvisset om, at „hverken Liv eller Død, hverken Fyrstendømmer eller „Magter skal kunne stille mig fra Guds Kjærlighed „i Kristo Jesu, min Herre.“ (Rom. 8, 38—39.) Saa være da Gud lovet og takket, at der er en stor Trøst for os i det Farvel, jeg her nærmest i mit eget, i mine Brødres og Søstres Navn har at sige ham; der er stor Trøst at tage med, naar vi nu stilles og gaae hver sin Wei. Og med denne Trøst sige vi ham vort Kjærligheds Farvel med Tak for al hans Broderkjærlighed, hvormed han omsluttede os Alle, med Tak ogsaa for ethvert godt Raad, han den Ældre saa ofte gav os de Yngre, og syntes det stundom, som løb det noget strengt, det var af Kjærlighed, det udgik til os. — Og, I, Venner! som

ellers have staaet ham nær, I have jo været knyttede til ham i Kjærlighed og ville jo med os bevare baade ham og hans Minde i Kjærlighed. Lad mig saa sluttelig sige til Eder, I hans Kjæreste og Nærmeste paa Jorden! hvad han saa ofte har udtalt over Eder i de sidste Dage: „Herren være med Eder!“ ja, Herren, Gud Fader, styrke, trøste og velsigne Eder Alle i vor Herres Jesu Kristi Navn! —

Vi veed jo vel, og det ligger ofte vort Hjerter saa nær, — at vi med hver Dag, med hvert Skridt komme nærmere den Stund, da ogsaa vi skulle sige Verden vort Farvel; men denne Alvorstankte er lagt os endnu nærmere den Stund, vi staae her ved den ældre Broders Støvgjemme. O, Fader i Himlen! giv os i Jesu Navn at gjøre ogsaa vor Gjerning, og styrk Du ved Din Helligaand Troen i vore Hjerter, og lær os i denne Tro at sige: „Det gaa som Gud behager!“ Og naar saa Skilsmidenssens Time kommer, lad os af Naade for Jesu Kristi Skyld samles hos Dig med ham, vor Broder, og med alle forudgangne kjære, troende Sjæle, at vi maae have den Glæde, som aldrig skal tages fra os. Guds Fred i Jesu velsignede Navn over den kjære hensovende Broder, over hans bortkaldte Sjæl og over hans Støv til Opstandelsens Morgen! Guds Fred i Jesu Navn med de sorgende Hjerter! med alle de Levende, som her i Dag have samlet sig om denne Døde!

Amen — i Jesu Navn — Amen!

Tale i Kirken af M. Mørk Hansen,

Sognepræst i Bonsild ved Kolbing, R. af D.

(Ejligere i Fjlsted, Aabenraa Provsti.)

David siger i den 77de Psalme: „Jeg raaber til Gud og beder; til Gud raaber jeg, og han bønhører. Paa min Trængsels Dag søgte jeg Herren; min Haand var udrakt mod ham om Natten.“ — „Jeg tænkte paa de fordums Dage, paa de længst henrundne Aar.“ Saaledes taler David, men saaledes har ogsaa vor gamle Biskop over Slesvig Stift talet og raabt og bedet paa Trængselens Dag, med Uro og Vængsel i sin Aand, men ogsaa med Trøst og til Bønhørelse. Og han har tænkt paa de fordums Dage, paa de henrundne Aar, tænkt paa dem med Smerte, fordi de vare svundne, men ogsaa med Tak og Haab, fordi de kom fra Herren. Saa lad da ogsaa os tænke paa de fordums Dage og paa de henrundne Aar, ja skjænk mig et Dieblit Øren og Hjertes, at jeg kan minde derom! Den Broder, som først talede ved denne Kiste, har paakaldt mit Vidnesbyrd, og jeg vil forsøge at bringe det saaledes, at jeg bliver Sandheden tro i Kjærlighed.

Aldrig havde jeg drømt om, at det skulde falde mig til at opløste min Køst ved vor Biskops Kiste. Thi vistnok har jeg mangen Gang hørt ham med Opbyggelse og Glæde i vore sønderjydske Kirker, og vel har jeg ofte med andre Brødre mødt Venlighed og Hjertelighed i hans Huus i Flensborg; men der var dengang saa mange Andre, der syntes mig at staae ham langt nærmere, saa mange Slesvigske Præster, der boiede sig saa dybt for ham, og som syntes saa ganske at staae i Samklang med ham i det Mindste og i det Største.

Men hvor ere de nu henne? hvor ere hans hdmge Beundrere fra hiue fordums Dage? Nu bøie de sig for andre — opgaaende Stjerner; nu tale de i andre, ganske andre Toner, nu lovprise de en ganske anden Tilstand, et ganske andet Herstab end det, som han tjente saa trofast. Men vi, som godt — maaskee alt for godt — kunde see hans Skrøbeligheder; vi, som frit — maaskee stundom altfor frit — have sagt ham vore afvigende Meninger, kjære danske Brødre fra Slesvig Stift! lad os ved hans Kiste mindes, at vi dog vare enige med ham i det Væsentlige, og lad os saa takke ham i hans Grav, at han har været en tro og en dansk Biskop, at han har været en kristelig Præst!

See, vi tænkte paa de fordums Dage og paa de længst henrundne Aar. Men jeg tænker ikke blot paa de uforglemmelige Aar, da han var vor Biskop, men jeg tænker paa de længst henrundne Tider, paa de

fordums Dage. Thi den Kamp, hvori han har haft sin Del, den Kamp, som vort kjære, nu lemlæstede danske Fædreland kæmper mod sin sydlige Nabo, Kampen for vort Folks Tilværelse, for dets Modersmaal og folkelige Eiendommelighed, for dets Selvstændighed og Frihed, er gammel; den er over tusinde Aar gammel, ligesaa gammel som vort Fædrelands Historie. Men det stete for otte hundrede Aar siden, da Kong Svend Estridsøn vilde hævde Slesvig Stifts Uafhængighed af Tydskland imod den myndige Erkebiskop Adalbert af Bremen, da satte Kongen en dansk Mand, Sigvard, paa Slesvigs Bispestol, og da Erkebispens Klagede til Paven og truede med Bændstraalen, da mindede Kongen Erkebispens om, at Sønderjyllands Menigheder bleve daarligt underviste i Kristendom af dem, der sendtes herind fra Hamborg, aldenstund de vare nvidende i Folkets danske Sprog. At, hvor tidt have ikke vore Konger og Statsmænd, vore danske og kristelige Ethrere glemt denne simple og sunde Paamindelse! Vi kunne gennemgaae Slesvigs og dets Kirkes Historie i alle de otte hundrede Aar, og vi finde indtil Reformationen kun ganske faa af Slesvigs Biskopper, som ere danske af Fødsel, og endnu færre, som vare danske af Sind; vi finde efter Reformationen, altsaa i 330 Aar, ikke en eneste virkelig dansk Mand paa denne vigtige Plads førend Ulrik Selmann Boesen!

Som Herrerne vare, saa fulgte dem Svende, og derfor blev Sønderjydens Modersmaal trængt og skubbet,

traadt og sparket af en lang og tæt Række af tybste Provster og Præster, derfor berøvede man mangfoldige Menigheder al Oplysning og Opbyggelse paa Modersmaalet, derfor bragte man det efter lang og seig Modstand dertil, at mange Menigheder i Mellem-slesvig tilsidst lærte at foragte deres gamle herlige Sprog og deres gamle hædrede Fædreland, derfor udsaaedes der i disse Egne en giftig Sæd til Oprør og Fra-fald, en Sæd, som vi have seet bære hundredefold Frugt. Thi naar et Menneske ikke længer ærer Fader og Moder, — naar et Folk foragter og fornægter sine Mødres Maal og sine Fædres Aand, saa bliver det ikke blot „daarligt undervist i Kristendom“, saa bliver det forstruet og fordærvet.

Men Biskop Boesen var en dansk Mand, og han havde Hjertelag for det danske Modersmaal, som han havde Hjertelag for sin Gud og Frelser. Derfor var det en god Gjerning, da „Kong Frederik den Danske“ satte ham paa denne Plads, og den tjente som saa meget Andet til at vinde ham Slesvigernes Kjærlighed. De danske Menigheder fandt hos deres nye Superintendent for første Gang efter Aarhundredets Forløb deres eget Hjertesprog og deres egen Tankegang, derfor vare de saa glade ved ham, derfor saae og hørte de ham saa gjerne. Men ogsaa de plattyske Menigheder i Sydslesvig holdt af ham og saae op til ham, thi han talte saa mildt og saa kraftigt til dem og deres Børn, han kjendte og agtede deres Sprog og Eiendommeligheder; han vilde ikke gjøre Nogen

Uret, og naar han skulde træde op imod Andres Uret, gjorde han det med Værdighed og Kraft, men dog med Kjærlighed, som det sømmer sig for en Biskop.

Alt, nu ere disse Dage svundne, og de høre allerede til de fremfarne Aar! Nu er „Ødelæggelsens Væbersthyggelighed“ dragen ind over den sønderjydske Kirke nu er det skeet, som Profeten varsler (Zacharias 13, 7 ff.): Vaagn op, o Sværd! mod min Hyrde, varsler Herren den Almægtige, slaa Hyrden, og Faarene skulle adspredes! Ja, han blev ramt af Sværdet, vor gamle, tro Hyrde, men ikke førend han kraftigt havde vidnet for Sandheden og imod Løgnen. Dengang han saae Ulven komme, forlod han ikke sin Hjord. Men han mindede de nye Magthavere, som kom med Løgn og Vold for at adsprede Hjorden, dem mindede han om, at han var bleven gammel og graa i sin Konges og sit Fædrelands Tjeneste, og at det var ikke første Gang han havde foretrukket at lide Tab paa Alt — Embede og Stilling, Huus og Hjem — for at vakte i sin Trostid, og jeg veed, at dette hans Vidnessbyrd dengang frelst Hjorden, saa at vi endnu en Tidlang kunde forblive i vore dyrebare Menigheder; jeg troer, at endog vore hensynsløse Fjender maatte agte hans Vidnessbyrd. Men jeg troer ogsaa, at hans menneskelige Kraft blev knækket under Sværdets Slag, og da han forlod sit Sæde og sit Hjem, da han blev Vidne til, hvorledes Hjorden adspredtes for alle Vinde, hvorledes den dansk-slesvigske Kirke blev stjændet og forjættret, da maatte han som David raabe til Herren i

Trængselens Tid, da maatte han sukke med David: Vil da Herren forskyde evindelig og ikke mere bevise sin Raade? Er det da ganske ude med hans Misfandhed, og have hans Løfter en Ende? Men han har visselig ogsaa sagt med David i den samme 77de Psalme: Vel er jeg svag og maa lide, men den Høiestes Haand kan Alting ændre. Derfor vil jeg komme Herrens Gjærninger ihu, ja jeg vil mindes Dine fremfarne underlige Gjærninger. Og jeg taler om Dine Gjærninger og betragter Dit Storbærk. Gud, hellig er Din Bei, hvo er almægtig og stor som Gud! Du har fordum frelst Dit Folk ved Din mægtige Arm, Jakobs og Josefs Børn. Vandene skjælvde, og Dybene bævede, Himlen tordnede, Lynstraalerne fore frem, Dit Lys skinnede og Jorden bævede.

Ja, det har han tænkt og sagt, og det ville ogsaa vi tænke og sige: Det er ikke forbi med Guds Raade! Hans Løfter have ingen Ende! Han kan Alting ændre! Og af det tatte Mulm bryder hans Lys frem som Lynet, hans Bei er hellig! Han har fordum frelst vort Folk i de fremfarne Aar, han vil atter frelse det, naar vi ikke forsage, ikke tvivle, men troe, tilbede og elske. Vor kjære danske Biskop over Slesvigs Stift har ikke stridt og lidt forgjæves; thi der er Ingen, som forgjæves lever og lider for Sandheden! Hvad han har saaet i Herrens Navn, det skal groe og grønnes; Gud skal drage det frem af Trængselens dybe Furer, og det skal bære en velsignet Frugt, ja det bærer den allerede i denne Stund.

See, derfor siger Zakarias vistnok, at Hyrden skal slaes med Sværdet, og Hjorden adspredes, men saa varsler han fremdeles: Men jeg vil føre min Haand tilbage over mine Sønner, siger Herren den Almægtige, og det skal skee i hele Landet, at naar to Dele udroddes, saa skal den ene Del blive tilbage deri, og jeg vil luttre den tredie Del som Sølv i Ilden og prøve den som Guldet i Ildproven, og den skal paa kalde mit Navn; og jeg vil bønhøre — og jeg vil sige: det er mit Folk, og den skal sige: Herren er min Gud!

Mine Brødre! er det ikke en deilig Forjættelse! Herren synes vel at tage sin Haand fra os, men han vil føre den tilbage over sine Smaa, og den Del, som bliver tilbage, skal luttres som Sølv og prøves som Guldet i Ilden, og renset og prøvet paa kalde Herrens Navn — og han vil bønhøre den!

Dog, jeg har dristet mig til at bruge Profetens Barselsord om vor gamle, tro Hyrde, som nu ligger ramt af Sværdet. Men jeg har ikke glemt, at det samme profetiske Ord er en hellig Spaadom om en anden Hyrde, om den store, evige Overhyrde, som blev ramt af Sværdet og blegnede i Dødens Nat, men derved frelste den faldne Verden — og sidder hos Kraftens Høire, høiløvet i Evighed. Om ham og om hans Folk gjælder Forjættelsen (Matth. 26, 31). Og det skal blive vor gamle Biskops bedste Roes, ikke at han trofast har tjent sin Konge og sit Land, men at han, idet han tjente dem, i al sin Skrøbelighed oprigtigt har tjent Vorherre Jesus Kristus og hans

Kirke, som aldrig i Evighed kan udrøddes. Det var hans Aar for 30—40 Aar siden, da han var en af de faa Præster i Sønderjylland, som prædikede Jesus Kristus og ham korsfæstet. Da samlede han sig en Menighed fra nær og fjern, en Menighed, som i Bantrens Tidssalder vilde blive ved det Korsfæstets Ord, der er de Kluge en Daarlighed og de Stolte en Forargelse, men dem, som ere kaldte, Guds Kraft og Guds Visdom (1. Korinth. 1, 23), og jeg troer, at han er bleven ved det samme Ord, ved den samme korsfæstede Frelser i alle de 40 Aar, jeg troer, at det var et sandt Vidnesbyrd, som vi nylig hørte, at det var den Korsfæstede og Opstandne, som trøstede ham i hans Dødsstund.

O, men lad os da ogsaa blive ved det samme Ord og takke Gud derfor, og elske og tjene Vorherre under alle Trængsler; saa skal vi see, at hans Vel er hellig og alle Ting skal tjene os til Gode, og saa skal han sige: det er mit Folk! og vi skal svare: Herren er vor Gud! Amen!

Bed Graven

af Stiftsprovst E. F. Boesen i Aarhus, R. af D.

Der trænger intet Ord frem til den Døde, intet Kjærlighedsord, ingen Klagerøst, og der lyder intet Trøstens Ord op af Graven; Døden bringer den store Adskillelse og gjør det taust. Herrens mægtige Røst trænger dog frem allevegne; engang skal den lyde over Gravene, og de Døde skulle høre den, som de Levende, Gravene skulle aabne sig, og de Døde opstaae; men snarlig skulle dog de Hensøvede, naar de have lukket Dinene i Jesu Navn, høre med Fryd deres Frelsers Røst; og naar vi staae med Sorg og Savn ved Gravene, da lyder den samme Herres Røst ogsaa til os og skal lyde paa vore Læber, Trøstens Ord mod den Dom, som udgik, Fredens Ord til dem, som opløste Hænderne til Herren og troe paa hans forsonende Kjærlighed. Dette Ord være nu lydt og levende blandt os, som sørge ved denne Grav, Ordet om den Fred, som overgaaer al Forstand og bevarer Hjerter og Tanker i Kristo Jesu, Haabets Ord om den uforfrænkkelige og ubesmittelige og uforvisnelige Arv, som

er henlagt i Himlene for dem, der ved Guds Magt bevogtes ved Troen til den Frelse, som skal aabenbares.

Det var et rigt bevæget, fuldt Liv, som nu er afsluttet, og der er en Rigdom af Minder for dem, der see efter den Bortgangne, Minder fra Ungdoms og Manddoms Tid, om hans Trofasthed og Kjærlighed, Glæde, Kamp og Sorg, Minder om Herrens Mistundhed og Førelse og Hjælp.

Da Du var yngre, bandt Du op om Dig selv, og gif, hvor Du vilde; men naar Du bliver gammel, skal Du udtrække Dine Hænder, og en Anden skal binde op om Dig, og føre Dig, hvor Du ikke vil; og som Jesus havde sagt: vær Hyrde for mine Faar, saa foiede han til: følg mig. Vi vide, det er Herrens Ord til hans Apostel, særlig talte til ham, og de opfyldtes paa ham. O, der er dog som en Gjenklang deraf ved den Grav, ved hvilken vi nu staae. Da han var ung, gif han, hvorhen han selv vilde; han tog sine Fædres Tro ind i sit Hjerte, kaldet til Præst gif han til sin Herres Tjeneste med Haab og Mod og Nidkjærhed; fordi han elskede Jesus, vilde han vogte hans Hjord, tro i den mindre Kreds, hvori han først var, og i den større, da han sattes til at være Slesvigs Biskop. Da han var bleven gammel, førtes han, hvor han ikke vilde, førtes igjennem Trængsel, og for sin Trostabs Skyld mod sit Fædreland blev han fjernet ved dets Fjendes Haand fra den Gjerning, der var hans Liv og Kjærlighed, bortdrevet fra de Egne, hvor han havde kæmpet, og hvor hans virk-

somme Liv var ført; men fra Ungdom til Alderdom, og hvor han førtes, var hans Ansigt vendt mod Jerusalem, og retfærdig og barmhjertig regjerer Gud i Himlene, den store Overhyrde seer ud over Veien, fører som han vil, og giver Hyrden Hvile, som Hjorden.

O, I der staae nærmest ved hans Grav, hans Hustru, min Søster, og Eders Sønner og Døttre! Eders Ansigt skal ogsaa være vendt mod Jerusalem, hvortil hans Die saae, og hans Haand viste. Vi ville trøste hverandre, og Jesus være blandt Eder og trøste os Alle; men Sønner og Døttre ville kjærlig slaae Kreds om deres Moder, støtte hende, styrke hende; Hyrden vil føre fremad, og for Jesu Skyld vil Gud gjøre Alting klart i Himmerig, naar vi række Hænderne op til ham og følge Herren. Amen!

